

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ**М. М. Хоменко**

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
вул. Першотравнева, 20, м. Кременчук, 39600, Україна. E-mail: kafmen@kdu.edu.ua

У статті наведено результати досліджень щодо регіональних особливостей організації спортивного туризму. Наведено класифікацію видів та організаційних форм спортивного і засобів здійснення водного туризму за умов раціонального обслуговування потенційних рекреантів. Запропоновано розглядати ефективність спортивної туристичної діяльності як функцію чинників, які виражаються індексами зацікавленості з різних позицій власників та зовнішніх інвесторів. Розглянуто можливості організації анімаційної діяльності в спортивно-оздоровчих комплексах промислового регіону за умов самостійного вибору маршрутів мандрівок. Обґрунтовано управлінські рішення з комплектування груп за умов організації спортивного туризму.

Ключові слова: управління, промисловий регіон, спортивний туризм, ефективність.

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМА**Н. М. Хоменко**

Кременчугский национальный университет имени Михаила Остроградского
ул. Первомайская, 20, г. Кременчуг, 39600, Украина. E-mail: kafmen@kdu.edu.ua

В статье приведены результаты исследований региональных особенностей организации спортивного туризма. Приведена классификация видов и организационных форм спортивного и средств осуществления водного туризма при условии рационального обслуживания потенциальных рекреантов. Предложено рассматривать эффективность спортивной туристической деятельности как функцию факторов, которые выражаются индексами заинтересованности с разных позиций владельцев и внешних инвесторов. Рассмотрены возможности организации анимационной деятельности в спортивно-оздоровительных комплексах промышленного региона при условиях самостоятельного выбора маршрутов путешествий. Обоснованы управленческие решения по комплектованию групп при организации спортивного туризма.

Ключевые слова: управление, промышленный регион, спортивный туризм, эффективность.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Мета соціально-орієнтованого управління на регіональному рівні – це забезпечення умов щодо максимального задоволення життєвих потреб людей та формування у населення позитивних соціальних якостей. В підсумку забезпечується суспільне відтворення, розвивається співпраця між суб'єктами управління за зменшення конфліктності такої взаємодії. Соціально-орієнтована держава передбачає вільне існування різних форм власності та високу міру соціальної відповідальності перед громадянами [1]. Реформи в економіці сучасної України націлені на забезпечення максимального задоволення матеріальних і духовних потреб кожного громадянина, які в перспективі будуть зростати. В останні роки серйозний вплив на економіку країни справляє туризм через забезпечення додаткових робочих місць в регіонах, підтримку стабільного платіжного балансу і стимулювання зростання внутрішнього валового продукту.

За швидкого розвитку туризму на початку нового століття спостерігаються зміни туристичних інтересів. Відбувається відхід від звичайних пізнавальних чи рекреаційних турів пасивного відпочинку до активних різнопланових форм спортивної спрямованості. Заняття фізичними вправами стимулює нормальну життєдіяльність та забезпечує, завдяки механізму фізичного тренування, підвищення працездатності й захисних сил організму. Разом з тим, виникає потреба у спеціалістах з організації анімаційно-рекреаційної діяльності в спортивно-оздоровчих комплексах, санаторіях, дитячих оздоровчих таборах, базах

відпочинку тощо. Завдання спеціалістів з організації туристичної анімації, в тому числі на регіональному рівні, полягає у розробленні анімаційних програм із залученням туристів до участі у різноманітних спортивних заходах: фестивалях, карнавалах, обрядових святах, культурно-історичних театралізованих дійствах, змаганнях з метою забезпечення як фізичного розвитку, так і формування доброї настрою туристів. Спортивна анімація включає комплекс програм з активізації здорового способу життя, які формуються з використанням спортивних ігор. Таким чином, основна функція спортивної анімації полягає в збереженні та зміцненні здоров'я, що сприяє виконанню людиною суспільних, професійних і побутових функцій. З іншої сторони, найбільш резонансні спортивні події здатні збирати в будь-якому місці планети неймовірну кількість туристів-вболівальників: квитки на Олімпійські ігри користуються попитом в усіх країнах світу; на Чемпіонат світу з футболу стікаються цілі натовпи вболівальників; змагання з гольфу та тенісу наскільки популярні, що на всіх не хватає місць [2; 3]. Таким чином, економічні переваги, які отримує конкретний регіон за розвитку спортивного туризму, абсолютно очевидні.

Вагомий внесок у наукові дослідження соціально-орієнтованого управління у регіонах, теорії і практики формування спортивної складової у галузі туризму внесли зарубіжні й вітчизняні вчені. Зокрема в контексті досліджень нормативно-правового забезпечення тісної взаємодії між туризмом і спортом, організації туристичної діяльності в регіоні та формування перспектив і

стратегій розвитку спортивної складової туризму необхідно виділити дослідження В. Г. Воронкової, О. О. Фурсіна, Н. В. Сапи [1], Ю. А. Грабовського, О. В. Скалій, Т. В. Скалій [2], В. Д. Дехтяра [3], В. М. Косенко [5], М. П. Мальської [6], Н. Тейлора, Дж. К. Холлоуей [8], Дж. Хаями [11] та інших вітчизняних та закордонних науковців.

Наукові проблеми спортивного туризму ґрунтовно досліджують Дж. Біч [10], Г. М. Дорожкіна [4], Т. І. Ткаченко [7], С. Чедвік [10], М. Вайд та інші. Проте окремі важливі питання соціально-орієнтованого управління залишаються поза увагою науковців і вимагають більш детального зосередження стосовно визначення потенційних можливостей розвитку спортивного туризму в цілому в країні та окремих промислових регіонах.

Нарощування темпів та підвищення ефективності роботи підприємств сфери туризму в регіонах, становлення спортивної складової стримується невирішеністю низки проблем, розв'язання яких потребує регулювання та підтримки місцевих органів влади.

Основною метою статті є дослідження соціально-економічних аспектів регіонального розвитку та формування рекомендацій по нарощуванню обсягів надання послуг спортивного туризму в промисловому регіоні.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. Зростаюча роль споживачів туристичних послуг посилює вплив кінцевого споживання на процес насичення ринку товарами та послугами за урізноманітнення їх завдяки великій кількості виробників-конкурентів. Основні принципи соціально-орієнтованого державного управління на регіональному рівні стосуються: пріоритету суспільних інтересів перед будь-якими приватними окремих верств чи груп населення, корпорацій чи політичних партій; розвитку регіональної економіки за врахування інтересів всіх верств суспільства, а також вирівнювання соціальних відмінностей шляхом перерозподілу доходів за допомогою податків; регулювання цін на життєвоважливі для більшості населення продовольчі товари,

електроенергію, газ, бензин, ліки, плату за житло, комунальні послуги за врахування інтересів як громадян так і товаровиробників [1].

Конкретні управлінські рішення на регіональному рівні можуть підвищити компенсаторні можливості соціальної сфери. Так, в туристичній діяльності спостерігається розвиток активних різнопланових форм спортивної спрямованості. Залежно від мети подорожі туризм поділяють на такі види: спортивний; пізнавальний (екскурсійний); діловий; любительський (мисливський, рибальський); релігійний; рекреаційний; реабілітаційний; професійно-прикладний; учбовий; краєзнавчий; пригодницький; експедиційний; комерційний; комбінований; культурно-освітній; лікувально-оздоровчий; екологічний (зелений), тощо [2; 3]. Запропоновані підходи до класифікації туризму заслуговують уваги, але важливо зосередитись на складових спортивного спрямування, як форми розумового та фізичного виховання. Оздоровча функція стосується оптимального режиму фізичного навантаження за використання сприятливого впливу природних факторів на стан організму туриста й належного дотримання правил особистої та громадської гігієни.

Фізичне виховання реалізується через розвиток адаптивних можливостей та підтримки організму туриста на належному рівні фізичної підготовки. Спортивна функція реалізується через створення бази загальної фізичної підготовки, досягнення максимальних результатів у спорті за спеціальної підготовки до змагань [1; 5].

Таким чином, спортивний туризм ставить за мету спортивне удосконалення в подоланні природних перешкод. Це означає удосконалення всього комплексу знань, умінь і навичок, фізичної підготовленості, необхідних для безпечного пересування туриста по місцевості конкретного регіону. Для реалізації спортивної мети здійснюють насичені природними перешкодами подорожі, що дає змогу класифікувати їх як спортивні походи за видами, які наведені на рис. 1.

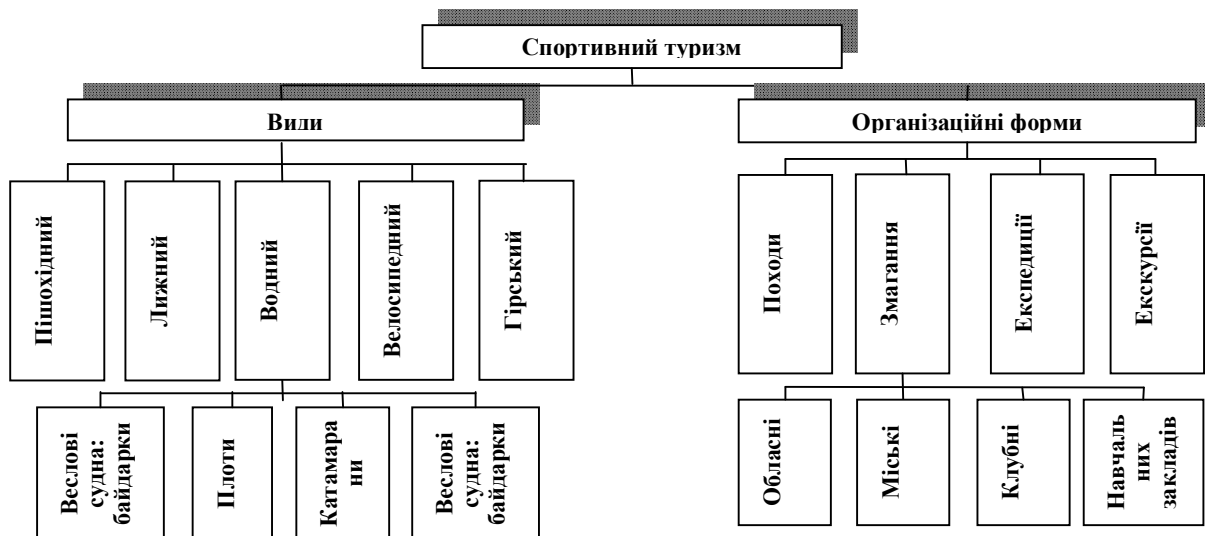

Рисунок 1 – Класифікація видів та організаційних форм туризму

За участь у спортивних походах можуть присуджуватися навіть спортивні розряди і звання. Мотиви занять спортивним туризмом різноманітні і стосуються фізичного вдосконалення, оздоровлення, пізнання навколишнього середовища та уміння спілкуватися в малих групах. Результат заняття спортивним туризмом виражається у фізичному і духовному розвитку особистості, естетичному та морально-вольовому вихованні, пізнанні історії та сучасності, культур та звичаїв місцевого населення, дбайливому відношенні до природи. Так, водний вид спортивного туризму відрізняється засобами пересування: на туристичних байдарках, плотах, катамаранах, вітрильниках тощо.

Змагання із водного туризму дозволяє виявити та порівняти досягнення туристів з техніки спортивного туризму, що доцільно використовувати для удосконалення туристичних походів. Згідно з «Єдиною спортивною класифікацією України з видів спорту, що не входять до програми Олімпійських ігор», порівняння здобутків здійснюється у вигляді заочної першості зі спортивних туристичних походів та змагань з техніки спортивного туризму [2]. Заочна першість та змагання проводяться з усіх видів туризму. Першість зі спортивних туристичних походів полягає у плануванні та здійсненні туристичними групами спортивного походу певної складності, підготовки звіту про похід, який оцінює суддівська колегія. Змагання з техніки спортивного туризму полягають в проходженні дистанції, що містить природні та штучні перешкоди, виконанні спеціальних завдань із використанням спорядження, що полегшує та прискорює пересування, забезпечує безпеку при виконанні технічних і тактичних завдань. За масштабом змагання поділяються традиційно на міжнародні, всеукраїнські, зональні, обласні, міські, районні, клубні, навчальних закладів тощо [2; 5].

Кременчуцький міський клуб туристів – громадська організація, яка діє з 1992 року. Мета діяльності: об'єднання на добровільних засадах його членів для взаємодії, розвитку і популяризації масового оздоровчого й спортивного туризму; захист соціальних й економічних прав туристів; участь однодумців в різноманітних формах управління суспільним туристичним рухом, охороні природи, пам'яток історії та культури; поширення міжнародних зв'язків в області туристично-спортивної діяльності й самодіяльних мандрівок. Кременчуцький міський клуб туристів – єдиний в Полтавській області, який має повноваження маршрутно-кваліфікаційної комісії (ММК), тобто колегії суддів змагань туристських спортивних походів з таких видів туризму: пішохідний, гірський, водний та велосипедний. Відповідно до календарного плану Всеукраїнських змагань у місті на базі спорткомплексу Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського проводиться кубок України зі спортивного туризму (гірський, у приміщенні). Команда клубу посіла 2 місце в конкурсі на обласних змаганнях зі спортивного туризму, присвячених Міжнародному дню туризму. Так, щорічно Кременчуцькою міською ММК проводиться

понад 25 спортивно-туристських походів. Для покращення роботи Кременчуцького міського клубу туристів в бюджет міста включено фінансування заходів клубу туристів та міської федерації спортивного туризму; одночасно звільнено від орендної плати приміщення міського клубу туристів.

Для території Полтавщини характерні м'які кліматичні умови, густа мережа річок Псел, Ворскла, Сула, пов'язаних з головною суднохідною артерією України – Дніпром. Так, водний туризм реалізується в яхт-клубах міст Кременчука та Горішніх Плавнів, заказнику загальнодержавного значення «Білецьківські плавні», який є ядром регіонального ландшафтного парку «Кременчуцькі плавні» й відвідується іноземними туристами.

Соціально-орієнтоване управління туристичною діяльністю в промисловому регіоні за спеціалізації на наданні послуг з водного спортивного туризму доцільно спрямовувати на раціональне функціонування туристичних організацій. Рівень ефективності використання капіталу обумовлюється впливом ліквідності та оцінкою ризику в туристичній галузі [8; 10].

Вирішенню проблем оцінки й підвищення ефективності туристичної діяльності сприятимуть розроблені за нашою участю методичні пропозиції стосовно систематизованого переліку чинників, виражених індексами, які характеризують вплив на результати надання послуг. Запропоновано розглядати ефективність туристичної діяльності (E) як функцію чинників (Φ), що виражені індексами (K_i):

$$E = \Phi \sum_{n=1}^{n=10} K_i, \quad (1)$$

де K₁, K₂... K₁₀ – індекси ефективності туристичної діяльності.

Наведений в таблиці 1 перелік індексів дозволяє визначити напрямки оцінювання ефективності туристичної діяльності за соціально-орієнтованого управління з різних позицій: власників; зовнішніх інвесторів, зокрема кредиторів; акціонерів; зацікавлених сторін; інноваційних стратегій та бізнес-процесів; ризиків та ризикзахищеності.

Так, забезпечення інфраструктурного облаштування об'єктів природно-заповідного фонду, визначених обласною програмою розвитку туризму і курортів в складі мереж туристично-екскурсійних маршрутів, передбачається за рахунок коштів приватних власників, які зацікавлені у високій ефективності туристичної діяльності.

Власники, інвестори, акціонери та зацікавлені особи опрацьовують підходи стосовно підвищення ритмічності функціонування інфраструктурних об'єктів – транспорту, торгівлі, зв'язку, побутового обслуговування населення, санаторно-курортних, розважально-відпочинкових, готельно-ресторанних послуг, забезпечення безпеки відвідувачів, надання усіх видів допомоги, відповідності санітарно-гігієнічним вимогам туристичних об'єктів та маршрутів, у тому числі водних. Приватні підприємці, що працюють в галузі, здійснюють постійний моніторинг внутрішнього та міжнародного туристичних ринків, аналізують

туристичні потоки, стан туристичних ресурсів області та міста Кременчука, популяризують культурну спадщину та духовні надбання області шляхом створення нових туристичних маршрутів, в

тому числі водних, рекламно-інформаційної продукції тощо. Розробляється аудіовізуальна продукція туристичного змісту (екскурсійний аудіо-супровід, CD-, DVD-екскурсійні продукти).

Таблиця 1 – Індекси впливу на результати туристичної діяльності

Функція чинника, що виражений індексом	Індекс, K_i	Характеристика впливу на результат
Інформація зовнішнього середовища	K_1	Зміст та якість інформації для органів управління та споживачів продукту
Технологічні зв'язки між туроператором і турагентом	K_2	Безперервне надання туристичних послуг і врегулювання конкурентних чинників
Використання бюджетів для планування	K_3	Забезпечення нормального рівня прибутку
Аналіз фактичних і бюджетних показників	K_4	Оцінка зростання прибутковості власного капіталу
Вдосконалення показників системи	K_5	Використання показників надання туристичних послуг
Управління бюджетними показниками	K_6	Оптимізація функціонування і впорядкування процесів
Оцінка стратегії туристичної галузі та підприємства	K_7	Трансформація впливу на показники суміжних сфер
Поточна і майбутня вартість послуг	K_8	Встановлення параметрів показників оцінки структурних підрозділів
Управління фінансовими ресурсами	K_9	Удосконалення структури внутрішніх аналітичних реєстрів
Нарощування потенціалу спортивної туристичної діяльності	K_{10}	Розвиток та удосконалення туристичних послуг, організаційних структур

Дослідження особливостей розвитку туристичної галузі в регіоні дозволило виявити основні проблеми соціально-орієнтованого менеджменту сфери туризму, в тому числі спортивного: недостатнє бюджетне фінансування; незадовільний стан матеріально - технічного стану яхт-клубів, закладів культури та туризму, необхідність проведення ремонтів; слабка взаємодія між галузями культури та туризму; незадовільне забезпечення закладів туристичної діяльності байдарками, катамаранами, вітрильниками, відповідною технікою для впровадження сучасних технологій у роботі; відсутність координації роботи між державною службою організації спортивного туризму, охорони культурної спадщини та органами місцевого самоврядування.

Організація анімаційної діяльності в спортивно-оздоровчих комплексах. Завдання спеціалістів з організації туристичної анімації стосується, в першу чергу, розробки відповідних програм із залучення туристів до участі у різноманітних спортивних заходах. Світовий досвід організації анімаційної діяльності [11; 12] доцільно використовувати і в організації спортивного туризму в промисловому регіоні. За гострої конкурентної боротьби виграють ті спортивні заклади, менеджери яких приділяють значну увагу наданню високоякісних анімаційних послуг. Як правило послуги з розміщення, харчування, транспортного забезпечення відповідають очікуванням і вкладеним у подорож коштам туриста, але наявність якісної анімаційної складової у структурі обслуговування підвищує рівень туристичного закладу спортивного спрямування. Спортивна анімація включає комплекс програм з активізації туристів, що формуються і реалізуються із використанням спортивних ігор. Основою спортивної анімації повинен виступати

спортивний спосіб життя, що сприяє виконанню людиною суспільних, професійних і побутових функцій.

Програми зі спортивної туристичної анімації необхідно готувати з урахуванням особливостей як окремих туристів, так і туристичних груп, що відпочивають в промисловому регіоні. До уваги доцільно брати вік, стать та освіту, а за можливості культурний рівень, темперамент та соціальний статус. Вибір моделі та форми програми значною мірою визначається природно-кліматичною характеристикою місця організації анімаційної діяльності спортивного туризму. Найчастіше анімаційні програми передбачають їх реалізацію залежно від погоди та сезону на майданчиках, у парках, на берегах річок, на пляжах, у горах тощо. Робота над проектами анімаційних програм спортивного туризму активізує спеціалістів до глибшого самостійного вивчення психології людини, що сприяє розвитку творчих здібностей, фізичних можливостей, самоорганізації. До анімаційних програм, розроблених в нашому університеті, можна віднести посвяту першокурсників в туристи при поході вихідного дня в «Зелену зону», що на території Кременчуцького лісництва.

Комплектування груп за організації спортивного туризму. Важливим етапом підготовки майбутньої подорожі виступає комплектування груп в залежності від складності походу та терміну його проведення. Одночасно вирішуються взаємопов'язані задачі: складність походу визначається досвідом учасників; термін обумовлюється вільним часом, тобто канікулами або відпусткою. Групи формуються на добровільних засадах з осіб, які мають спільні інтереси і відповідний вік, певний туристський досвід, здійснюють підготовку запланованої подорожі. До керівників і заступників керівників,

учасників груп висуваються вимоги відповідно до правил організації та проведення туристичних подорожей з учнівською та студентською молоддю [4; 6].

Оптимальний склад чисельності групи коливається в межах 6-15 осіб для походів першої категорії складності і не більше 20 для ступеневих подорожей [1; 9]. Така чисельність забезпечує маневреність групи, дотримання графіку руху, швидке подолання природних перешкод. Потенційні учасники туристичного походу повинні пройти медичний огляд, а учасники категорійних походів повинні також обов'язково вміти плавати. Комплектування групи завершується організаційними зборами, на яких чітко визначаються мета та задачі походу, розглядається план підготовки, розподіляються обов'язки. Після встановлення мети походу і визначення складу туристичної групи здійснюється вибір і розробка маршруту. Знайомство з наміченим районом походу варто починати з вивчення спеціальної туристичної літератури, а також краєзнавчих довідників загального призначення, географічної літератури. У процесі збору та вивчення інформації про район подорожі з'являється декілька варіантів маршрутів, які необхідно обговорити на загальних зборах групи. Після того, як район походу визначено, здійснюється детальна розробка маршруту по карті. Варто відзначити, що доцільним є використання карт і схем з масштабом не менше як 1 кілометр в одному сантиметрі (М 1:100000), це надасть можливість максимально точно визначити «нитку» маршруту та довжину як окремих ділянок, так і всього походу.

Складність маршруту залежить від туристичної та фізичної підготовленості учасників, від рівня їхніх сил, досвіду та навичок. З урахуванням цього можна включати у маршрут додаткові природні перешкоди та збільшувати його протяжність. Побудова маршруту залежить від умов обраної місцевості та від специфіки походу. При плануванні маршруту керівники групи повинні враховувати необхідність поступового зростання кілометражу та складності природних перешкод, адже це надасть можливість учасникам походу адаптуватися до навантажень. Саме на другу третину подорожі доречно залишати найскладніші ділянки. Початковий і кінцевий пункти маршруту повинні знаходитись поблизу населених пунктів, які мають регулярні транспортні зв'язки. Маршрут необхідно розподіляти по окремих днях, вимірювати відстані денних переходів, визначати орієнтовні місця ночівель та днювань, розробляти запасні варіанти тощо. Потреба в першому днюванні виникає після 3-4 днів походу, але призначення днювання вирішується в залежності від стану туристів [2; 4].

Тому часто днювання не вносять в графік походу, а резервують декілька днів на їх проведення згідно з необхідністю. Після розробки плану туристичного підходу здійснюють заповнення маршрутних документів. Для походів не категорійних це маршрутний лист, а для категорійних – маршрутна книжка [2; 4]. Додатково до ММК подаються списки учасників походу, завірені лікарем, або медичні довідки на кожного члена групи. У процесі

організації походу складається перелік витрат і визначаються можливі шляхи надходження коштів. У таблиці 2 представлено кошторис походу студентської групи по зеленій зоні Кременчуцького лісництва.

Таблиця 2 – Кошторис спортивного пішохідного походу

№ п/п	Найменування витрат	Величина витрат	
		грн.	%
1	Проїзд групи до початкового пункту маршруту	300	4,4
2	Проїзд групи у пункт призначення	300	4,4
3	Переїзди групи всередині походу	30	0,4
4	Оплата за реєстрацію групи	25	0,4
5	Оплата за стоянки	25	0,4
6	Харчування	3100	45,5
7	Прокат групового спорядження	580	8,5
8	Придбання групового спорядження	660	9,6
9	Екскурсії	500	7,3
10	Придбання інвентарю	1000	14,7
11	Непередбачені витрати	300	4,4
Всього:		6820	100,0

Перед початком походу відповідальній доповідає групі зведений план витрат, підраховує суму внесків кожного учасника. В разі використання коштів організації, що проводить подорож, керівнику після походу треба обов'язково заповнювати авансовий звіт. У маршрутно-кваліфікаційній комісії розглядають маршрутні документи, за необхідності призначають перевірку групи на місцевості, де визначають ступінь сформованості вмінь і навичок побутового характеру, подолання перешкод, організації першої медичної допомоги та проведення рятувальних робіт. Після цього дається позитивний висновок щодо випуску групи на маршрут. Перед виходом на маршрут керівник групи повинен поставити групу на облік у контрольно-рятувальній службі: заповнити реєстраційну книгу, заплатити за реєстрацію і отримати печатку та підпис у маршрутні документи.

ВИСНОВКИ. На основі стратегічного аналізу економічної ситуації в нашій країні розробляється концепція механізмів соціально-орієнтованого управління у регіонах з метою забезпечення гідного життя і вільного розвитку людини. Спортивний туризм стосується гідного життя, відновлення фізичних й психічних сил людини засобами туризму. Цільова функція спортивного та реабілітаційного туризму стосується лікування певних захворювань засобами туризму. При цьому доцільно використовувати кліматичні умови різних місць перебування туристів, в тому числі і в промислових регіонах, цілющі джерела, дозоване навантаження на прогулянках тощо. Туристичний простір початку нового століття характеризується зіткненням брендів територій, в тому числі і в промислових регіонах, за

вибір споживачами місць проведення подорожей та
ЛІТЕРАТУРА

1. Воронкова В. Г. Соціально-орієнтоване державне управління: монографія / В. Г. Воронкова, О.О. Фурсін, Н. В. Сапа; Під ред. д.ф.н., проф. В. Г. Воронкової. – Запоріжжя: ЗДІА, 2011. – 256 с.
2. Грабовський Ю.А. Спортивний туризм. навч. посіб. / Ю.А. Грабовський, О.В. Скалій, Т.В. Скалій. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2008. – 304 с.
3. Дехтяр В. Д. Основи оздоровчо-спортивного туризму. – К.: Науковий світ, 2003. – 203 с.
4. Дорожкіна Г.М. Розробка стратегії туристичної компанії з урахуванням сезонності споживчого ринку послуг/ Г. М. Дорожкіна // Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. – Кременчук: КрНУ, 2013. – Вип. 2(79). – С. 170–174.
5. Косенко В. М. Групові багатоденні пішохідні мандрівки. Практичний poradnik. – К.: Вид-во Семенко Сергія «Мустанг», 2002. – 240 с.

SOCIO-ECONOMIC REGIONAL DEVELOPMENT OF SPORTS TOURISM

M. Homenko

Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University
vul. Pershotravneva, 20, Kremenchuk, 39600, Ukraine. E-mail: kafmen@kdu.edu.ua

Purpose. To investigate the influence of socio-economic regional development to increase the volume of sports tourism services in the industrial region. **Methodology.** Classification of types and organizational forms of sports tourism is given as well as the means of implementation of boating when the rational potential recreants service in a competitive environment. It is proposed to review the effectiveness of sports tourism activities as a function of factors which are expressed by indexes of interest from different perspectives owners and foreign investors. **Results.** The possibility of organizing animation activities in the sports complexes of the industrial region of the self-selection of travel routes. Informed management decisions on acquisition groups for the organization of sports tourism. The calculation of the estimate student campaign group for green area Kremenchug forestry. **Originality.** Amended classification of organizational forms and sports tourism in the part of the boating when the rational potential recreants service in a competitive environment. Efficiency of sports tourism activities as a function of factors that lead to the indices of interest from different perspectives owners and foreign investors. **Practical value.** Private entrepreneurs working in the industry, carry out continuous monitoring of domestic and international tourism markets, analyze tourism flows, the state of the tourist resources of the region and the city of Kremenchug, popularize cultural heritage and spiritual heritage of the region through the creation of new tourist routes, including water. They developed audiovisual products tourist contents (audio tour support, CD-, DVD-excursion products). References 11, tables 2, figures 1.

Key words: management, industrial area, sports tourism, efficiency.

REFERENCES

1. Voronkova, V.G., Fursin, O.O., Sapa, N.V., (2011), *Sotsialno-orientovane derzhavne upravlinja upravlinnya: monograph* [Socially-oriented public management: monograph], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
2. Grabovsky, Y.A., Skaliy, O.V., Skaliy, T.V., (2008), *Sportyvnyi turizm* [Sport tourism], Ternopil, Ukraine.
3. Dekhtyar, V.D., (2003), *Osnovi rekreacijnogo ta sportivnogo turizmu: pidruchnik* [Foundations of recreation and sports tourism: textbook], Naukova's World, Kyiv, Ukraine.
4. Dorozhkina, G.M., (2013), "Development strategy of tourism considering the seasonality of the consumer services market", *Transactions of Kremenchuk Mikhailo Ostrohradskyi National University: Series "Economic Sciences"*, no. 2 (79), pp. 170-174.
5. Kosenko, V.M., (2002), *Grupovi bagatodenni pishohidni mandrivki* [Group multi-day hiking trip. Practical adviser], "Mustang", Kyiv, Ukraine.
6. Malska, M.P., (2009), *Prostorovi Sistemi poslug (teoriya, metodologiya practika)* [Spatial System Services

(theory, methodology, practice)], Knowledge, Kyiv, Ukraine.

7. Tkachenko, T.I. (2009), *Stalyi rozvitok turizmu: teoriya, metodologiya, realyi biznesu* [Sustainable tourism development: theory, methodology, business realities: monograph], KNTEU, Kyiv, Ukraine.
8. Holloway, J.C., Taylor, N. (2007), *Turistichyi biznes* [Tourist business], Knowledge, Kyiv, Ukraine.
9. Fedoseyev, V.V., Garmash, A.N., Dayitbegov, D.M. (1999), *Ekonomiko-matematicheskie metody i prikladnyie modeli* [Economic-mathematical methods and applied models], UNITY, Moscow, Russia.
10. Beech John (2005), [The business of Tourism management], New-York, USA.
11. Higham, J. (2005), [Sports Tourism Destinations: Issues, Opportunities and Analysis], Elsevier Butterworth Heinemann, Oxford, UK.

Стаття надійшла 17.11.2016